

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник голови науково-методичної ради НУВГП
е-підпис Валерій Сорока
01.02.2022

06-07-22s

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ		TRADITIONAL CULTURE OF UKRAINIANS	
Шифр за ОП	ОКФП 22	Code in Educational Program	
Освітній рівень: бакалаврський (перший)	Educational level: Bachelor's (first)		
Галузь знань Гуманітарні науки	03	Field of knowledge: Humanities	
Спеціальність Культурологія	034	Field of study: Cultural studies	
Освітня програма Креативна та цифрова культура	Educational Program: Creative and digital culture		

Силабус навчальної дисципліни «Традиційна культура українців» (S 06-07-22) для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура», «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації» 034 Культурологія. Рівне. НУВГП. 2021. 15 с.

ОПП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/21004/>

Розробник силабусу: Коберська Т.А., кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 4 від “ 3 ” грудня 2021 року

Завідувач кафедри: *Наконечна О.П., д.філос.н., професор.*

Керівник (гарант) ОП: *Залужна А.Є., д.філос.н., професор.*
Коберська Т.А. к.філос.н., доцент.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 5 від “31” січня 2022 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: *Ковшун Н.Е., д.е.н., професор*

СЗ №-364 в ЕДО НУВГП

© НУВГП, 2021 р.

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Креативна та цифрова культура
Спеціальність	034 Культурологія
Рік навчання, семестр	1 рік 2 семестр
Кількість кредитів	4.5
Лекції:	24
Практичні заняття:	22
Самостійна робота:	89
Курсова робота:	ні
Форма навчання	денна
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова викладання	українська
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор	 <p>Коберська Тетяна Ананіївна, <i>кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії НУВГП</i></p>
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%9A%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%A2%D0%B5%D1%82%D1%8F%D0%BD%D0%B0_%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0
ORCID	https://orcid.org/0000-0001-6920-2004
Як комунікувати	<p>За допомогою електронного листування t.a.koberska@nuwm.edu.ua</p> <p>Поза заняттями студенти можуть комунікувати з викладачем за допомогою груп у Телеграмі, з понеділка по п'ятницю з 9-00 до 19-00,</p>

	<p>проводяться консультації до чи після пар. Під час письмових звернень студент обов'язково має вказати своє прізвище, ім'я рік навчання та академічну групу.</p> <p>Актуальні оголошення розміщуються на сторінці дисципліни в системі MOODLE</p>
--	--

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Анотація навчальної дисципліни, мета та цілі

Актуальність. Вивчення навчальної дисципліни «Традиційна культура українців» сприяє прилученню студентів до інтелектуального змісту людської духовності через ознайомлення з історичною еволюцією і сучасним змістом проблем матеріальної та духовної культури українського народу.

Мета курсу – на основі історичного минулого і сьогодення України показати особливості формування та розвитку культури українського народу, ознайомити студентів із історією традиційної побутової культури та духовних надбань. Сформувати у студентів відчуття причетності до тисячолітньої історії та культури українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання.

Завдання курсу «Традиційна культура українців» полягає в тому, щоб на основі сучасних наукових досягнень, в умовах утвердження національнодержавницької самосвідомості українства, значного підвищення серед громадськості інтересу до власної культури, показати етапи і особливості формування території України, етнічний склад та мовну структуру населення, матеріальну й духовну культуру українського народу.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**:

предмет та завдання етнографії та етнології України, її методико-теоретичний потенціал, основні джерела з курсу: історичні, археологічні, фольклорні, етнографічні та досягнення істориків, етнологів, фольклористів у вивченні основних проблем, теорії та етапи етногенезу й етнічної історії українців, субетнічні та етнографічно-регіональні групи українців, виразні характеристики їх культурно-побутових традицій: народної матеріальної культури українців (народна архітектура, житло і поселення, традиційні промисли та ремесла, народне вбрання, кулінарія); духовної культури українців (мова як чинник етнотворення, мовні діалекти, календарна обрядовість, вірування та повір'я, народна символіка, ужиткове мистецтво); традиційної соціонормативної культури (громадський побут, звичаєве право, родинний побут, сімейна обрядовість) та особливості національного характеру й ментальності.

уміти: здійснювати історичний й етнологічний аналіз явищ та процесів історико-культурної спадщини українського етносу; застосовувати різноманітні методи, форми, прийоми і сучасні технічні засоби вивчення

дослідницького матеріалу; самостійно працювати з археологічними, етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою; здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел; застосовувати здобуті знання, навички та вміння в практичній діяльності в галузі фундаментальних розділів етнології для дослідження етнічних явищ та процесів, реконструкції окремих елементів та обрядів традиційної культури; орієнтуватися в особливостях матеріальної та духовної культури українців та інших етносів на території України, оцінювати їхню значимість у житті народу; вміти використовувати набуті знання у професійній діяльності (музейні виставки, етнографічні екскурсії, фольклорні фестивалі), популяризуючи традиційну культуру українців як значиму частку світової культури.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1876>

Компетентності

- ЗК 3. Здатність орієнтуватися в предметному полі культурології.
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК15. Здатність життєво й фахово реалізовувати себе на основі ціннісно-світоглядних надбань людства (зокрема сприйняття людини не як засобу, а як цілі й цінності), що нерозривно поєднана з навичками критичного мислення, опануванням і обстоюванням громадянських чеснот і прав, соціальною відповідальністю, а також патріотичним піклуванням про продуктивний розвиток держави і суспільства.
- ФК2. Здатність науково-критично осмислювати традиційні та новітні культурологічні концепції всіх сфер буття людства на межі предметних галузей
- ФК6. Здатність донесення до фахівців і нефахівців, зокрема осіб, які навчаються власних ідей щодо вирішення проблем культурологічного характеру в процесі професійної комунікації.
- ФК7. Здатність виявляти сучасні тенденції співіснування різних культурних організацій в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей перебігу соціокультурних і політичних процесів.
- ФК15. Формування власних ідей щодо вирішення проблем культурного характеру в процесі професійної комунікації.
- практичні навички в предметній області
- ФК16. Вміти розробляти пропозиції, та публікувати їх в інформаційному просторі, стосовно вирішення стратегічних проблем культурного характеру

на міжнародному та національному рівнях.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН1. Розуміти розвиток і становлення світової культурологічної думки у різних структурних напрямках культури. Уміти аналізувати світові культурні процеси та проектувати їх на вирішення міжкультурних відносин в Україні.

РН2. Розуміти впливи різних течій на становлення науки про культуру, процес вивчення культурології у провідних європейських країнах, значення культурології у розвитку загальнолюдського універсального соціокультурного досвіду.

РН6. Здійснювати прогнози розвитку новітніх соціокультурних рухів в контексті культурних процесів у світі.

РН8. Застосовувати отримані теоретичні знання у практичному орієнтуванні у світі культур.

РН9. Аналізувати, прогнозувати тенденції й перспективи розвитку культури та культурних організацій з позицій журналістської етики та професійних стандартів; виступати в пресі, на радіо і ТБ із проблем збереження культурної спадщини, актуальної моральної та соціальної проблематики сучасності.

РН21. Об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен міжкультурних комунікацій.

Структура навчальної дисципліни

Теми лекційних занять:

Змістовий модуль I Українська етнічність

1. Теоретико-методологічні засади дисципліни. Джерела етнографічної науки

Опис теми. Термінологія від етно-, крає-, країно-, народо-, суспільство-, людинознавства до українознавства. Зародження і розвиток українського народознавства. Основні етапи розвитку українознавства — вітчизняного й зарубіжного. Становлення і перспективи розвитку українського народознавства в незалежній Україні. Місце етнографії в системі наук. Основні джерела та методологія етнографічних досліджень. Історичні джерела: письмові документи, матеріали польових досліджень, музейні зібрання, графічні та образотворчі матеріали, дані суміжних наук. Письмові документи: літописи, хроніки, щоденники, описи, майнові описи, судові звіти, переписи, топографічні описи. Етнографічні джерела: образотворчі та графічні матеріали, господарські знаряддя праці, предмети хатнього начиння по побуту, одяг. Музейні зібрання. Музеї в діаспорі.

2. Розвиток етнографії й етнології у світі та Україні

Опис теми. Етнос і етнічність як базові категорії сучасної етнології. Дані літописних джерел. Українські літописи XV – середини XVII ст. Полемічна

література. Твори І.Вишенського, З.Копистенського. Розвиток української етнології в II пол. XVII – XVIII ст. Козацько-старшинські літописи. Розвиток просвітницького напрямку в українській етнографії: Г.Сковорода, І.Котляревський та ін. Українська етнологія в середині XIX ст. Діяльність українських вчених М.Максимовича, Й.Бодяньського, Я.Головацького та ін. в галузі етнографії. Діяльність Південно-Західного відділу Географічного товариства. Вклад у розвиток етнографічних знань П.Чубинського, М.Драгоманова, Хв. Вовка, В. Антоновича. Розвиток етнологічної науки в XX ст. Етнографічна комісія ВУАН, кабінет антропології та етнографії ім. Хв. Вовка та їх діяльність. Центри сучасних етнологічних досліджень. Сучасні проблеми етнологічної науки.

3. Етнос та етнічні процеси. Теорії етногенезу

Опис теми. Поняття “етногенезу”, “етносу”, “нації”. Механізм творення етносу. Структуроутворюючі елементи етносу. Етноеволюційні процеси. Етнічна консолідація. Етнічна асиміляція. Акультурація. Основні теорії етносу. Примордіалізм. Еволюціонізм. Дифузійнізм. Соціологічна школа в етнології. Функціоналізм. Школа історичної етнології в США. Структуралізм. Культурний релятивізм. Нееволюціонізм. Радянська школа в етнології. Біологічна теорія етносу. Енергетична теорія етносу. Теорія етносу Гумільова. Новітні концепції в етнології. Постмодернізм. Етнічні процеси у сучасному світі.

4. Походження українського етносу. Історико-етнографічне районування та субетноси

Опис теми. Етнолінгвістична та антропологічна характеристика. Мова як визначальний чинник етнотворення. Антропологічні риси українців. Формування української народності. Етнічність українців. Найменування України та українців. Основні етапи етногенезу українців. Теорії походження слов'ян. Концепції походження українців: “єдиної колиски”, автохтонності М. Грушевського, безперервності Я. Пастернака, незалежного розвитку окремих східнослов'янських народів Я. Дашкевича. Державотворення України. Етнонаціональна структура населення України. Етнографічні групи українців. Історико-етнографічні регіони: Наддніпрянщина, Слобожанщина, Степова Україна, Українське Полісся, Волинь, Поділля. Історико-етнографічні землі: Покуття, Буковина, Гуцульщина, Бойківщина, Лемківщина, Закарпаття тощо. Українська діаспора. Українська еміграція та її чисельність. Збереження і розвиток етнокультурної самобутності українців у діаспорі. Етноцентризм та націоналізм.

5. Традиційні ремесла, промисли, господарство та народна архітектура українців

Опис теми. Господарство і заняття населення. Основні галузі господарства. Поняття "промисел" та ремесло. Основні види традиційних народних промислів та ремесел: каменярство, лісові та деревообробні, гончарство, ткацтво, обробка шкіри, килимарство, ковальство, гутництво. Солеварні та

солевидобувні промисли. Чумацтво. Декоративно-прикладне мистецтво. Народна скульптура: вироби з каменю, кістки, рогу та дерева. Художня обробка шкіри. Українське золотарство. Українські писанки. Українське народне килимарство, художня обробка металу.

Типи сільських поселень. Безсистемні, системно-вуличні, вуличні, радіальні. Типи забудови та типи дворів у різних етнорегіонах України. Конструкції житла та господарських будівель. Сільська садиба. Типи садиб (вільна, однорядна, двохрядна, Г- і П-подібні, замкнута, зимівник, гражда, круглий двір). Типи традиційного житла. Кількість камер, прибудов. Використання будівельних матеріалів (мазанка, саманна, цегляна). Способи будівництва, особливості покриття. Звичаї, пов'язані з будівництвом. Прикраси житла зовні і всередині. Просторове розміщення в інтер'єрі української хати, сакральне значення печі, кутів. Традиційні громадські споруди. Культові споруди (церкви, каплиці). Народна архітектура сільських житлових комплексів. Шпиталі. Школи. Корчми, шинки. Традиційний транспорт.

6. Українське національне вбрання. Народна кухня. Традиції народного харчування

Опис теми. Народний одяг. Функції одягу. Класифікація народного одягу. Регіональні особливості вишивки в Україні. Жіночі зачіски. Головні убори та прикраси. Чоловічі зачіски. Головні убори та прикраси. Український традиційний костюм XIV – XVII ст. Козацький одяг. Одяг української шляхти. Особливості українського костюма в XVIII – поч. XX ст. Етносимволічна знаковість народного костюма. Сакральне значення окремих елементів одягу (сорочка, вінок, хустка, шапка, пояс).

Народна кулінарія та система харчування. Щоденна, святкова та обрядова їжа. Ритуальні страви. Хліб в обрядах українців. Етикет та режим харчування. Основні харчові заборони. Регіональні особливості народного харчування українців. Минуле та сучасність: гастрономічні фестивалі в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ДУХОВНА ТА СОЦІОНОРМАТИВНА КУЛЬТУРА УКРАЇНЦІВ

7. Традиційний громадський побут українців. Звичаєве право

Опис теми. Традиційні громадські спільності. Організація та господарські функції селянської громади. Вибори посадових осіб. Дотримання громадою норм звичаєвого права. Функції та структура громад. Громадське самоврядування. Колективна трудова взаємодопомога (толока, супряга). Традиційні громадські спільноти (цехи, козацькі та чумацькі громади, братства, артілі). Дівочі й парубоцькі громади. Вечорниці. Ініціація в традиційних громадських спільнотах. Громадські свята. Народна етикетна культура.

Народне звичаєве право, його характерні риси. Історія вивчення. Правові традиції і звичаї. Копні (зборові) суди. Питання власності в звичаєвому праві.

Торгівля, обмін, позики. Сімейні взаємини в звичаєвому праві, право спадковості. Співвідношення кодифікованого та звичаєвого права.

8. Сімейні відносини та родинна обрядовість

Опис теми. Традиції дошлюбного спілкування. Вибір пари. Типи і форми шлюбу в українців. Шлюбні угоди та звичаї. Шлюб і сім'я. Сім'я та сімейний побут. Формування української родини. Структура української системи споріднення. Типи та структура сім'ї. Основні функції сім'ї. Сім'я як первинна господарська ланка в українському селі. Стосунки в середині сім'ї. Терміни спорідненості і свояцтва.

Обряди та звичаї родинного життя. Родини і хрестини. Приєднання нового члена сім'ї до родинного вогнища. Інститут кумівства й опіки. Вірування, пов'язані з народженням дитини. Передвесільні обряди та звичаї (сватання, оглядини, заручини, вінкоплетіння). Запрошення на весілля. Гільце (вільце). Весільна обрядовість і звичаєвість (розплетини, передшлюбні, шлюбні та післяшлюбні обряди, від'їзд молодої до молодого). Післявесільні обряди та звичаї. Поховальна обрядовість. Шанування культу померлих. Виховання дітей. Основні засади української етнопедагогіки.

9. Український народний календар

Опис теми. Особливості українського народного календаря. Зимово-весняні свята й обряди. Пилипівський піст. Введення (третя Пречиста). Катерини. Андрія. Миколая. Свята зимового сонцестояння. Різдво. Василя і Меланки. Шанування скотарських культів. Культ землеробства. Культ пращурів у новорічних обрядах. Водохрещення й завершення свят зимового сонцевороту. Перехід від зими до весни. Масниця. Піст. Вербна неділя. Страсний тиждень. Великдень. Проводи. Зелені свята й культ рослинності. Водіння Куста, Тополі. Свята літнього сонцестояння. Купальська обрядовість. Петрівський піст і Петрів день. Маковія. Жнива. Обжинки. Перехід до осені. Спас. Успіння Пресвятої Богородиці (перша Пречиста). Різдво Пресвятої Богородиці (друга Пречиста). Покрова.

10. Народні знання, вірування, міфологія та релігія українців

Опис теми. Астрономічні знання та народний календар. Літочислення. Місячний календар. Сонячний календар. Зоряне значення праукраїнського календаря. Українська народна медицина та метеорологія. Українські символи та священні знаки. Демонологія. Міфологія. Анімізм. Тотемізм. Культ пращурів. Магія. Фетишизм. Пантеон. Генезис розвитку вірувань і повір'їв. Історія вивчення народних вірувань в українській етнографії. Особливості української міфології. Український Олімп. Християнська релігія й церква та їх вплив на народний світогляд. Дуалізм та синкретизм вірувань та повір'їв. Дослідження язичницьких впливів на християнську культуру в Україні митрополитом Іларіоном (І. Огієнком). Прояви язичництва в традиційних обрядах. Апокрифи. Релігійні меншини в сучасній Україні та поняття релігійної дискримінації.

11. Фольклорна творчість як прояв духовності народу

Опис теми. Світогляд і фольклорна творчість. Самобутність українського фольклору. Магічність пісні та обряду. Поняття про календарно-обрядову поезію. Пісні різдвяного циклу. Веснянки. Русальні пісні. Купальські пісні. Жнивварські пісні. Народна музична культура. Музична етнографія. Проблеми становлення української фольклористики. Розвиток народного українського мелосу. Кобзарська пісня. Народні музичні інструменти. Народний танець. Сучасний стан українського фольклору в Україні та світі. Фольклорна фестивальна діяльність.

12. Етнопсихологія українців

Опис теми. Співвідношення понять: національний, етнічний характер, психічний склад нації, менталітет, ментальність. З історії формування поняття «національний характер» та «менталітет» та (Ю. Липа, В. Липинський, І. Мірчук, В. Янів, Д. Донцов, О. Забужко та ін.). Чинники, які впливають на формування та функціонування рис національного характеру: генетичний, географічний, історичний, суспільний, релігійний, культурний. Етнічні стереотипи. Фактори формування психотипу етносу: природно-географічні (лісостеп безкрайня), іноетнічні впливи, соціальні (різні форми суспільного устрою), геополітичні (розташування між хліборобським і кочовим світом).

Зміст етнічної ментальності. Риси українського національного характеру. Архетипи української ментальності: архетип Землі-матері (хліборобський психотип); козацький архетип (агресивний, войовничий). Ментальні структури та механізми створення національного ідеалу (антеїзм, індивідуалізм, кордоцентризм, ірраціоналізм, екзистенціалізм). Основні риси українського національного характеру: емоційність, чутливість, сентименталізм, ліризм. Етнічні традиції у сучасному діловому спілкуванні.

Тематика семінарських занять:

Семінарське заняття 1

Зародження та становлення етнографії в Україні

Семінарське заняття 2

Історіографія етнології: школи та напрямки

Семінарське заняття 3

Теорія етносу. Концепції етногенезу українців.

Семінарське заняття 4

Традиційне господарство, ремесла, промисли та народна архітектура українців

Семінарське заняття 5

Традиційне вбрання. Особливості народної кулінарії

Семінарське заняття 6

Громадський побут та звичаєве право українців

Семінарське заняття 7

Шлюб. Сімейні відносини та родинна обрядовість

Семінарське заняття 8

Український календар та народна обрядовість

Семінарське заняття 9

Народні знання, повір'я, міфологія та релігія українців

Семінарське заняття 10

Українська фольклорна творчість

Семінарське заняття 11

Етнопсихологія українців

Із завданнями практичних занять можна ознайомитись у методичних вказівках до курсу **06-07-172** за посиланням: <http://ep3.nuwm.edu.ua/19320/>

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність логічно обґрунтовувати позицію, навички усного та письмового спілкування, вміння слухати і запитувати, формування власної думки та ін.

Форми та методи навчання

Методи навчання: інтерактивні лекції, аналіз проблемних ситуацій, метод кейсів, симуляційні ігри, рольові та ділові ігри, професійне моделювання, метод «малих груп», міні-лекції, дискусії, практикуми, проєктні семінари, перегляд відео-матеріалів з обговоренням.

Порядок та критерії оцінювання

Успішному складанню іспиту з дисципліни передуює опанування теоретичного матеріалу та виконання практичної (аудиторної, самостійної, дистанційної) роботи.

Результати вчасно пройденого проміжного контрольного тестування (модуль 1, модуль 2) можуть бути зараховані як підсумковий контрольний тест (залік). За бажанням студента покращити підсумкові результати курсу, оцінки за модулі можуть бути скасовані і студент має право скласти винятково екзамен, де має змогу отримати певну кількість балів, виходячи з максимальної кількості, що дорівнює сумі балів за модулі – 40.

Перелік критеріїв оцінювання:

- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять та самостійну роботу;
- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів. Підсумковий контроль – *екзамен*.

Критерії оцінювання, детальний розподіл балів та шкала оцінювання наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1876>

Модульний контроль проходить у формі тестування на платформі системи Moodle через ННЦНО. У тесті передбачено 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,5 балів (10 балів), рівень 2 – 4 запитання по 1 балу (4 бали), рівень 3 – 6 запитань по 1 балу (6 балів). Усього – 20 балів. Оцінка автоматично генерується в середовищі Moodle, фіксується викладачем в електронному журналі дисципліни і контролюється деканатом.

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість брати участь у виконанні індивідуальних завдань науково-дослідницького характеру, виступати із результатами досліджень на студентських наукових конференціях, засіданнях круглого столу, а також можуть бути долучені до написання та опублікування есе, наукових статей із тематики курсу та засідань постійно діючого Філософського гуртка «Sofia».

Тему дослідницької роботи можна вибрати самостійно за погодженням із викладачем. За усі види робіт студенти отримують додаткові бали. Також додаткові бали студентам можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту та практик навчальної дисципліни.

Інформаційні ресурси

Список рекомендованих джерел

Базові

1. Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології: нова редакція / упорядн. О. О. Савчук. Харків: Видавець Савчук О. О. 2015. <http://elib.nplu.org/view.html?id=431>
2. Етнічна психологія: навчально-методичний посібник/ Ред. Хрущ В.Д., Івано-Франківськ. 2014.
3. Етнографія України : курс лекцій : навч. посібник / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені П.Тичини; укладач О. В. Дудник. Умань: Візаві, 2019. 148 с.
4. Кафарський В. І. Етнологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. К.: ЦНЛ, 2006.
5. Крюкова М.А., Форманюк Ю.В. Етнопсихологія: навч.-метод. Посіб. (в допомогу до самост. роб. для здоб. вищої освіти ступеня магістра факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»), Одеса: Фенікс, 2020.
6. Лозко Г. Етнологія України. К., 2001. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-91.html>
7. Львовичкіна А.М. Етнопсихологія: Навч. посіб. К.: МАУП, 2012.
8. Мазуркевич О.П., Дячук В.П. Звичаєві норми етикету в традиційній культурі українців. Навч. посіб. К., вид. Ліра-К, 2017.
9. Надольська В. В. Етнологія : термінологічно-понятійний довід. Луцьк: «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009.
10. Нельга О.В. Теорія етносу: Курс лекцій. К.: ТАНДЕМ, 1997.
11. Павленко В.М., Таглін С.О. Етнопсихологія. Навчальний посібник. К., 2019.
12. Пірен М. Основи етнопсихології. Підручник. К., 2016.
13. Русавська В. А. Гостинність в українській традиційній культурі: Навч. посіб. Київ: «Вид. Ліра-К», 2016.
14. Савчук Б. Українська етнологія: навч. посібник. ІваноФранківськ. 2004.

15. Стасько Б. В., Марусик Н. І. Український народний одяг. (Західні етнографічні регіони): навч.- метод. посібник. Івано-Франківськ, 2009.
16. Українська етнологія: навч. посібник за ред. В.Борисенко. К., 2007.
17. Утвенко В. В. Етнологія: навч. посіб. К.: ДП «Вид. Дім «Персонал», 2017.
18. Хоптяр Ю. А. Етнологія: навч. посібник. Кам'янець Подільський, 2008.

Додаткові

1. Бондаренко Г. Українська етнокультура в контексті глобалізаційних викликів. К.: ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України, 2014.
2. Вовковічер Т.М. Вербальні тексти у народній вишивці XIX – першої половини XX ст.: генезе, семантика, прагматика. К.: НВП «Вид. «Наукова думка» НАН України», 2019.
3. Глушко М. С. Історія народної культури українців. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2014.
4. Дротенко В.І., Муляр Н. М. Основи матеріальної культури / В.І. Дротенко, Н.М. Муляр / Підр. Дрогобич: Ред.-вид. від. ДДПУ ім. Івана Франка, 2015.
5. Ігнатенко І. Шлюбно-сімейні стосунки у традиційній культурі українців. Харків, 2017.
6. Кульчицький О. Світовідчуття українця. Українська душа. К., 1992.
7. Курочкін, О. Обрядові танці-ігри – малодосліджені компоненти традиційного весілля українців. Народна творчість та етнологія, 2019. №6 (382). С. 78–91. <https://nte.etnolog.org.ua/2019-rik/6/1356-z-istorii-nauky-takultury/2104-obriadovi-tantsi-ihry-malodoslidzheni-komponenty-tradytsiinohovosillia-ukraintsiv>
8. Нельга О.В. Теорія етносу: Курс лекцій. К.: ТАНДЕМ, 1997.
9. Поріцька О. А. Духовна культура українців: народна демонологія у загальнослов'янському контексті (XIX – XX ст). Київ: Видавництво Ліра.К, 2017.
10. Скляр В. Етномовний склад населення України: наслідки російщення. Народна творчість та етнологія. 2018. № 3 (373). С. 31–41. <https://nte.etnolog.org.ua/2018-rik/3/753-z-istorii-ta-teorii-nauky/270-etnomovnyisklad-naseleennia-ukrainy-naslidky-rosiishchennia>
11. Скуратівський В. Т. Український народний календар. К., 2003.
12. Традиції та звичаї українців: в 2–х т. К.: Т. 1, 2007; Т. 2, 2010.

Методичне забезпечення

Коберська, Т. А. and Сарнавська, О. В. (2020) 06-07-172 Методичні вказівки та плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Традиційна культура українців» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами «Міжнародні культурні зв'язки та міжкультурні комунікації», «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної форми навчання.

Інформаційні ресурси

<https://nte.etnolog.org.ua/> - Журнал «Народна творчість та етнологія»

<http://history.org.ua/uk> - Інститут історії України НАН України

<http://www.guide.amu.edu.pl/social/structure.htm> - Інститут етнології і культурної антропології університету Адама Міцкевича в Познані / Institute of Ethnology and Cultural Anthropology, Adam Mickiewicz University Poland, Poznan (Польща)

<http://www.aaanet.org> – Академія антропології США / академія антропології США

<http://www.anthropology.ox.ac.uk> – факультет антропології та музей етнографії Оксфордського університету / School of Anthropology and Museum Ethnography, University of Oxford United Kingdom, Oxford (Велика Британія)

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП»,

<http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Передача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezaleznoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

Практики, представники бізнесу, фахівці, залучені до викладання

До викладання долучено досвід роботи стейк-холдерів, чії практичні напрацювання використовуються в розробці дисципліни. Вдосконаленню змісту дисципліни сприяють також метод-семінари кафедри філософії. Викладач цього курсу, Коберська Т.А., має практичний досвід організації практичної підготовки та культурно-освітніх заходів, що сприяють засвоєнню теоретичного матеріалу курсу. Для ознайомлення з ними пропонується відвідати сторінку кафедри філософії на платформі соціальної мережі <https://www.facebook.com/%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0-%D1%84%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97-%D0%9D%D0%A3%D0%92%D0%93%D0%9F-832038226905936>

Правила академічної доброчесності

Виконані навчальні завдання можуть бути самостійно перевірені здобувачами на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

Здобувачам не дозволяється списувати чи копіювати чужі проекти – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, недопущення роботи до захисту та ін. Кодекс честі студента <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>. Якість освіти. НУВГП <https://nuwm.edu.ua/sp>

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Пропущенні заняття з навчальної дисципліни відпрацьовуються шляхом самостійного виконання завдань відповідно до методичних рекомендацій. Завдання розміщені на навчальній платформі Moodle: <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1876> Студент може звернутись безпосередньо до викладача з приводу отримання індивідуальних завдань або з використанням зазначених засобів комунікації та отримати он-лайн консультацію через систему Google Meet.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи актуальні методичні розробки викладача, світовий досвід викладання та наукові дослідження, а також зміни у Освітньо-професійній програмі спеціалізації «Креативна та цифрова культура».

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації прав здобувачів на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування <http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>.

Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.
Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів: електронні бібліотеки:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- Як знайти статтю у Scopus:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- База періодичних видань: <https://www.scimagoir.com/>

- Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів: <http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

Лектор:

Коберська Тетяна Ананіївна, канд. філос. наук, доцент